

Dosarul nr.2ra-1017/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (Jud: S. Clima)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: B. Bîrca, E. Clim, O. Cojocaru)

ÎNCHEIERE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Nina Surev

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Surev împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor procuraturii

împotriva deciziei din 31 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de Nina Surev și s-a menținut hotărârea din 18 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

constată:

La 6 februarie 2018, Nina Surev a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor procuraturii.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, este divorțată de un an de soțul său, însă fostul său socru, aflându-se în stare de ebrietate, manifestând un comportament agresiv a pătruns contrar voinței sale și fără a solicita un acord prealabil, în curtea casei de locuit individuale.

Astfel reclamanta a menționat că, la 18 septembrie 2017, a depus o plângere la Procuratura raionului Leova, prin care a solicitat atragerea la răspundere a fostului socru, având în vedere acțiunile ilegale ale acestuia.

În acest sens, Nina Surev a notat că, prin ordonanța procurorului Procuraturii raionului Leova din 31 octombrie 2017, a fost dispusă refuzul în pornirea urmăririi penale în privința lui Petru Surev, deoarece fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Reclamanta a relatat că, la 8 noiembrie 2017, a depus plângere în adresa procurorului ierarhic superior al Procuraturii raionului Leova, prin care a solicitat anularea ordonanței din 31 octombrie 2017 privind refuzul în începerea urmăririi penale.

Prin ordonanța procurorului Procuraturii raionului Leova din 20 noiembrie 2017 a fost dispusă respingerea plângerii depuse de Nina Surev ca fiind nefondată.

La 24 noiembrie 2017, Nina Surev a depus plângere la Judecătoria Cimișlia, sediul Leova, prin care a solicitat anularea ordonanței din 31 octombrie 2017 privind refuzul în începerea urmăririi penale și ordonanței procurorului Procuraturii raionului Leova din 20 noiembrie 2017.

Nina Surev a specificat că prin încheierea din 27 decembrie 2017 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova a fost admisă plângerea, fiind declarate nule ordonanța din 31 octombrie 2017 privind refuzul în începerea urmăririi penale și ordonanța procurorului Procuraturii raionului Leova din 20 noiembrie 2017 privind respingerea plângerii depuse de Nina Surev.

În acest sens, reclamanta a susținut că, din cauza actelor și acțiunilor organelor procuraturii a fost nevoită să conteste atât ordonanța privind refuzul în pornirea urmăririi penale cât și ordonanța emisă de procurorul ierarhic superior pentru a-și apăra dreptul privind ocrotirea inviolabilității domiciliului.

La fel, reclamanta a afirmat că prin acțiunile ilicite ale procuraturii i-a fost cauzat un prejudiciu material, ce constă din cheltuielile de asistență juridică suportate la examinarea plângerii.

De asemenea, reclamanta a accentuat că, i-a fost cauzat și un prejudiciu moral, manifestat prin stres, profundă indignare și neliniște sufletească.

Reclamanta Nina Surev a solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul său a prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor procuraturii în sumă de 1100 lei, prejudiciul moral în mărime de 20 000 lei și cheltuielile de judecată suportate.

Prin hotărârea din 18 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de Nina Surev a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 48-53).

Prin decizia din 31 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Nina Surev, fiind menținută hotărârea din 18 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 84-88).

Pentru a hotărî astfel, instanțele de judecată au apreciat ca fiind neîntemeiată pretenția reclamantei cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor procuraturii. În acest sens, instanțele au reținut că refuzul în pornirea urmăririi penale, respingerea unei plângeri privind anularea ordonanței procurorului nu pot fi catalogate drept acțiuni ilegale, deoarece o definiție a acestui termen se regăsește la art. 2 alin. 1) din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, potrivit căreia acțiunile ilicite reprezintă acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Suplimentar, instanțele au menționat că beneficierea efectivă de dreptul la recurs prin contestarea ordonanțelor din 31 octombrie 2017 și 20 noiembrie 2017, nu denotă în mod automat și ilegalitatea acțiunilor organelor procuraturii, însă dimpotrivă subliniază respectarea dreptului lui Nina Surev la un proces echitabil.

La 19 februarie 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 89).

La 1 aprilie 2019, Nina Surev, prin intermediul oficiului poștal a depus recurs împotriva deciziei din 31 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

Recurenta Nina Surev în motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Astfel recurenta a considerat eronată concluzia instanțelor de judecată privind examinarea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material prin prisma Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. În acest sens, recurenta a menționat că pretenția cu privire la repararea prejudiciului material urma să fie examinată prin prisma art. 14 din Codul civil, care prevede că persoana lezată într-un drept al său poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat.

La fel recurenta a notat că faptul omiterii de către legiuitor de a reglementa expres și cazul părților vătămate a cărei drepturi au fost afectate prin refuzul ilegal al pornirii urmăririi penale nu este un aspect, care poate fi pus pe seama sa.

La 18 aprilie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs Ministerului Justiției și Procuraturii Generale a Republicii Moldova, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Ministerul Justiției și Procuratura Generală a Republicii Moldova nu a înaintat referință la cererea de recurs depus de Nina Surev, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Nina Surev, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma dispozițiilor citate, instanța de judecată a constatat că recursul declarat de Nina Surev la 1 aprilie 2019, împotriva deciziei din 31 ianuarie 2019 este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, materialele cauzei au confirmat faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al acestei căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiasvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea*, de exemplu, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, *ibidem*, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrații a justiției (*a se vedea*, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, *ibidem*, para. 41, *Marc Brauer*, *ibidem*, para. 35; *Miessen*, *ibidem*, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Nina Surev este formulată în baza art. 432 alin. (2) lit. a), b) și c) din Codul de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (2), lit. f) din Codul de Procedură Civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurenteii întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acesteia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurenta a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra căroră instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (*a se vedea*, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2;

Hansen v. Norvegia, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), ibidem, para. 24; *Beniamin Nersesyanyan*, ibidem, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurenta Nina Surev a formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiat de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecătii nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Nina Surev nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Nina Surev se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan